

Siedlisko Natura 2000 6430: Ziołorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

(photo Patrick Keirsebilck)

Siedlisko 6430 obejmuje bogate naturalne, hydrofilne, trwałe zbiorowiska ziołoroślowe w górach i na pogórzu (klasa *Betulo-Adenostyletea*) oraz nitrofilne, okrajkowe zbiorowiska ziół i pnączy wzdłuż cieków wodnych na niżu (klasa *Galio-Urticenea*). Zbiorowisko ziołorośli można znaleźć w całej Unii Europejskiej.

Siedlisko obejmuje niewielkie płyty fitocenozy nieleśnych składających się z eutroficznych, wysokich bylin, a na niżu także pnączy. Głównym czynnikiem warunkującym tworzenie się takiej roślinności jest duża wilgotność podłoża, dostęp do światła, kamienistość podłoża oraz rzeźba terenu. Ziołorośla są rozpowszechnione we wszystkich piętrach górskich, lecz optymalnie rozwijają się w piętrze subalpejskim oraz azonalnie – wzdłuż górskich potoków. Roślinność ma często wysokość ponad metra, czasem nawet ponad dwa metry, a dominującymi gatunkami są wieloletnie rośliny zielne. Obfite kwitnienie zapewnia bogate życie owadów i wielu gatunków pająków, a także licznych ptaków żywiących się owadami.

Typowe rośliny bardzo bogatych florystycznie, górskich ziołorośli to duże byliny o rozłożystych liściach – miłosańska górska (*Adenostyles alliariae*), modrzyk górski (*Cicerbita alpina*), omieg górski (*Doronicum austriacum*), tojad mocny (*Aconitum firmum*), wietlica alpejska (*Athyrium distentifolium*), a na kamieniach wzdłuż potoków w piętrach reglowych – lepiężnik wyłysiały (*Petasites kablikianus*) oraz lepiężnik biały (*Petasites albus*). Górskie ziołorośla mają często strukturę dwu- lub trzywarstwową, bowiem zwarta warstwa liści bylin znacznie ogranicza warunki świetlne w dolnej warstwie, gdzie w związku z tym występują rośliny cienioznośne. Zaliczane tu również ziołorośla niżowe tworzą charakterystyczne zbiorowiska welonowe – czyli wąskie okrajki roślin czepnych pomiędzy nadrzeczny

szuwarami, a zaroślami wiklinowymi oraz łęgami wierzbowymi w dolinach rzecznych. W skład tych słabo jeszcze rozpoznanych fitocenoz wchodzi przede wszystkim kielisznik zaroślowy (*Calystegia sepium*), kianiaka pospolita (*Cuscuta europea*), przytulia czepna (*Galium aparine*), rdestówka zaroślowa (*Fallopia dumnetorum*), zaznacza się również duży udział roślin nitrofilnych, m.in. pokrzywy zwyczajnej (*Urtica dioica*).

W obrębie siedliska wyróżnia się następujące podtypy: 6430-1 Ziołorośla subalpejskie i regłowe; 6430-2 Górskie, nadpotokowe ziołorośla lepiężnikowe; 6430-3 Niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe.

Typowe gatunki roślin:

- dzięgiel litwor (*Angelica archangelica*),
- tojad mocny (*Aconitum firmum*),
- wietlica alpejska (*Athyrium distentifolium*),
- starzec Fuchsa (*Senecio fuchsii*),
- szczaw górski (*Rumex alpestris*)
- jaskier platanolistny (*Ranunculus platanifolius*),
- zerwa kłosowa (*Phyteuma spicatum*),
- starzec górski (*Senecio subalpinus*),
- ciemiężca zielona (*Veratrum lobelianum*),
- świerżabek orzęsiony (*Chaerophyllum hirsutum*),
- lepiężniki: (*Petasites abus*), (*Petasites kablikianus*),
- oset łopianowaty (*Carduus personata*),
- zaraza żółta (*Orobanche lutea*),
- gwiazdnica gajowa (*Stellaria nemorum*),
- rzeżucha gorzka (*Cardamine amara*).

Charakterystyczne gatunki ziołorośli nizinnych to:

- kielisznik zaroślowy (*Calystegia sepium*),
- kaniańka pospolita (*Cuscuta europaea*),
- oset kędzierzawy (*Carduus crispus*),
- kaniańka wielka (*Cuscuta lupuliformis*),
- dzięgiel litwor nadbrzeżny (*Angelica archangelica* subsp. *Litoralis*),
- starzec nadrzeczny (*Senecio fluviatilis*),
- przytulia lepczyca (*Galium rivale*),

- wierzbownica kosmata (*Epilobium hirsutum*) (fot. Misjel Decler/Vildaphoto)

Utrzymanie i ochrona:

W przypadku Polski utrzymanie naturalnych ziołorośli nie wymaga wprowadzenia żadnych form ochrony czynnej, ponieważ najcenniejsze płaty ziołorośli wysokogórskich znajdują się na terenie parków narodowych i jest to wystarczająca forma ochrony. Należy pamiętać, że:

- każda modyfikacja infrastruktury turystycznej i sportowej powinna być poprzedzona analizą wpływu takiej inwestycji na zachowanie ziołorośli w ich pobliżu oraz na stosunki wodne, które warunkują utrzymanie się tego siedliska;

- powinno się zwracać szczególną uwagę na ziołorośla, a także na naturalny przebieg górskich potoków, w lasach gospodarczych. W razie potrzeby należy modyfikować przebieg szlaków zrywkowych lub położenie miejsc składowania drewna.

Spośród stosunkowo licznych ziołorośli niżowych należy chronić przede wszystkim te stanowiska, na których ziołorośla stanowią istotny element roślinności rzek i potoków o charakterze zbliżonym do naturalnego. Wśród możliwych do wdrożenia zaleceń ochronnych należy zwrócić uwagę przede wszystkim na:

- konieczność zwalczania najbardziej inwazyjnych gatunków obcych,
- zachowanie daleko idącej ostrożności i dbałości w trakcie realizacji inwestycji, mogących wpływać na roślinność nadpotokowa (modernizacja dróg, remont mostów, czyszczenie przepustów i rowów) - minimalizację negatywnego wpływu poprzez odpowiednie dostosowanie terminu i sposobu realizacji inwestycji oraz zapewnienie monitoringu przyrodniczego dla każdej z takich inwestycji,
- skuteczną egzekucję zakazu poboru żwiru z koryt potoków i rzek górskich,
- rozważenie renaturyzacji przekształconych dolin rzecznych.

Niniejszy tekst powstał dzięki wsparciu finansowemu

z programu LIFE Unii Europejskiej w ramach projektu [LIFE Green Valley](#).

